

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „

Pentru România şi
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON N. 226

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDACTIA
ŞI ADMINISTRAŢIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administra-
ţia. Preţul după tarife
şi învală.

Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Chestiunea română în lumina dreptului public.

De Dr. Valer Moldovan.

I.

Naţiune—naţionalitate.

Nu cunosc o primejdie mai mare decât alterarea mentalităţii — fie politice fie culturale — a intelectualelor români.

Cea dintâi o atribuim în cea mai mare parte nutremântului zilnic ce ni-l oferă presa ungurească.

Sunt peşini aceia pe cari o cunoaştere temeinică a trecutului politic al neamului nostru, a frământărilor şi luptelor chiar şi numai a celor cincizeci de ani din urmă, îi fereşte de a se molipsi de spiritul otrăvitor, de teoriile politice fabricate şi croite anume după calapodul ideii statului naţional de cari bâşbâie presa maghiară.

Mai zilele trecute un tinăr intelectual de-ai noştri, mi-a vorbit, nu fără oarecari accente de invidie despre nişte articoli apăruiţi în „Budapesti Hirnap“ asupra deosebirii dintre „naţiune“ şi „naţionalitate“.

Din vorbele lui am înţeles cu multă durere, că în sufletul lui se petrece o grozavă luptă sufletească. Pretenţiositatea şi savantlicul cu care organul şovinist cercară să-şi îmbete publicul naiv din provincie cu teorii, că singur „naţiunea“ — bine înţeles cea alcătuitoare de stat — ar avea drept la o viaţă naţională, pe când naţionalitatea „népfa“-urile ar fi ceva inferior, a tulburat mintea tinărului şi puţin rezistentă a tinerului meu.

Aceasta e *primă etapă* a alterării cugetării adevărat româneşti. Îi urmează — în toială — şi se sfârşeşte cu *instrădăinarea* totală de cercurile şi principiile fundamentale ale politicii româneşti, așa cum ni-le-au fixat părinții noştri dela 1848 până la 1861.

Faptul acesta m'a îndemnat ca să cuprind în cadrele înguste ale câtorva articoli de gazetă unele întrebări de natură *curat principiară*, în nădejdea că ele vor stârni cât de cât un interes, mai ales în generațiile noastre mai tinere, indemându-le să cerce a se imuniza față de influențele unei cugetări streine, prin un studiu migălos al *izvoarelor* din care mă adăp și eu: *istoria politică a neamului românesc din Ungaria*.

Înainte de toate să ne lămurim asupra celor două noțiuni cu cari ne întâlnim mai des, aproape în fiecare zi: asupra cuvintelor „națiune“ și „naționalitate“.

Este drept că între aceste două noțiuni ar fi o *deosebire organică*? Sau din potrivă că în esență amândouă nu evoacă aceeași imagine și că diferențierea lor nu e dictată de considerații logice ci ea servește numai anumite rezoane politice sau cel mai rău că e numai un product al superficialității gazeterești?

Cine vrea să se adâncească în literatura științifică a acestei întrebări îl îndrumez să citească cartea lui O. Bauer: „Die Nationalitätenfrage und die „socialdemokratie“ sau monografia lui Naumann: „Volk und Nation“.

Chemarea publicisticii însă nu e să se peardă în labirintul teoriilor. De aceea în cele următoare ne vom ținea mai mult de *saturile minții sănătoase*.

Iar mintea aceasta — neorbită de speculațiuni şoviniste — ne spune imediat, că e ridicolă ori-ce nisuiță a face o deschilnire de esență între „națiune“ și „naționalitate“ pe criteriul că cea dintâi e cea „alcătuitoare de stat“ iar cea de-a doua, însă inferioară, e aceea care nu a alcătuit nici când un stat deosebit.

E perfect același lucru ca și când am face deosebire între „om“ și „om“ pe baza că unul e îmbrăcat în toaletă elegantă și poartă și joben, iar celălalt nu cu mult e mai îmbrăcat decât tata Adam.

Di lăși, care cu toată nuziunța ce și-o dă, de-a se emancipa de sub ideologia imperialistă-şovinistă-maghiară, ici colo tot îi face însemnate concesii, în punctul acesta pare a fi nemerit cuiul în cap, când susține, că faptul, dacă o naționalitate alcătuiește sau nu un stat nu e un criteriu *esențial* și *accidental* întâmplător.

Nu o spune apriat, dar ori ce om cu scaun la judecată, numai această concluziune și-o poate trage din următoarele cuvinte ale d-lui Iaszi:

„Naționalitatea poate fi alcătuitoare de stat (adecă națiune); poate fi una care *trinde* a alcătui un stat (pe cale de-e se transforma în națiune); poate fi o naționalitate care a *deceșut* din națiune (d. e. Polonii, Boemii etc.); și în fine naționalități cari *nu tind* sau nu sunt în stare să formeze stat (ca d. e. naționalitățile din Ungaria)“.

E clar ca lumina zilei, că ceea ce dl Iaszi numește națiune nu e altceva decât tot o naționalitate care și-a ajuns apogeul de dezvoltare și rească de-a fi ea însăși stăpână pe soarta ei.

După ce tendința asta e o însușire naturală, am putea zice cunoscută a fiecărei națiuni, un dor sfânt sădit de Dzeu în sufletul popoarelor, nu-e blasfemie, o batjocurare a celor nenorociți dacă spre pildă ne constituim în detractorii bieților Poloni, cari fie din vina lor fie în urma vitregității sorții, sau a lăcomiei vecinilor puternici și-au perdut pentru un timp oarecare nea-târănarea?

Până când mai are resunet în sufletul Polonilor parola: „Nu e pierdută Polonia“; până mai e o rază de speranță, ca cele trei părți ale trupului național polon se impun din nou națiunea polonă nu are lipsă de batjocura îngămfată și poltronă a altor națiuni mai norocoase dar nu totdeauna mai vrednice.

Nu facem deci nici-o greșală din potrivă contribuim la lămurirea ideilor, dacă noi Românii vom continua și pe viitor, a ne numi și considera de *cea ce suntem d fapt, pe temelul originiei, a limbii, a datinilor, a trecutului comun și mai pre sus de toate a conștiinței noastre naționale: de națiune*, iar terminii de „națiune politică unitară“ „națiune în înțeles politic“ le vom înlocui consecvent cu terminul mai corespunzător de „stat“.

În înțelesul acesta putem vorbi de un «stat ungar politicește unitar» de „integritatea teritorială și politică a statului“. Dar poporul român din Ungaria este și va fi totdeauna o *națiune*.

În Austria începe deja a se încetățeni terminologia aceasta. Un Karl Renner vorbește despre „Kampf der Nationen um den Staat“, Otto Bauer creiază teoria despre trezirea națiunilor fără istorie: „Das Erwachen der geschichtslosen Nationen“ (iar nu Nationalitäten) etc.

Cuvântul naționalitate a rămas numai în o aplicare dictată de greutate gramaticale când e vorba de naționalitatea unui individ oarecare. Cei din Austria numesc toate popoarele din Austria „Nation“, dar când e vorba de individ nu zice că e de „națiunea“ ci de „naționalitatea“ cutare sau cutare

Solidaritatea noastră.

[Atitudinea episcopilor noștri.

În unul din numeroii trecuți ai ziarului nostru, vorbind despre invitarea ce-a adresat-o contele Tisza prelaților noștri de-a lua parte la schimbul de vederi în chestia „impăcării româno-maghiare“, am dat expresiune speranței că arhierii bisericilor noastre, ținând cont de drepturile ce compet poporului nostru, vor merge mână în mână și în bună înțelegere cu comitetul nostru național.

Avem astăzi deosebita satisfacție să putem constata pe baza știrilor ce primim din Budapesta, că *arhierii bisericilor noastre au manifestat în convorbirile avute cu factorii competenți o atitudine deosebită și bărbătească*.

Momentele critice și pline de responsabilitate, prin cari trece astăzi poporul nostru, recer mai mult ca ori și când o deplină solidaritate nu numai între fruntașii neamului ci și în sinul întregului neam românesc, fără considerarea succesului sau nesuccesului tratativelor actuale, căci numai o solidaritate pe întreaga linie poate să învâre atotputernicilor zilei respectul, în fața că-uia dacă nu azi atunci ca mâine vor trebui să se lchine. Să așteptăm deci în liniște de figurarea ultimei faze a evenimentelor din Budapesta. Conștiința, că între fruntașii noștri și reprezentanții bisericilor noastre există o frumoasă armonie și solidaritatea, să ne pregătească pe toți pentru lupta și munca ce ne așteaptă în viitorul apropiat.

O convorbire cu un arhieriu român.

Correspondentul nostru din Budapesta ne comunică că Sâmbătă a avut o convorbire cu unul dintre episcopii noștri.

P. S. Sa — ne scrie corespondentul — nu mi-a putut comunica nimic în meritul chestiunii, dată fiind discrețiunea ce trebuie observată. Totuși a ținut să-mi accentueze gravitatea și importanța momentelor prin care trecem și să-mi sublinieze succesul real de până acum al tratativelor, care este *recunoașterea legală a partidului național român în viața publică și politică a țării*.

În ce privește demersurile episcopilor români, aceștia s-au prezentat Vineri contelui Tisza spunându și părerile și doleanțele în chestiunile bisericesti și școlare.

Reprezentanții bisericii gr. cat. române s-au prezentat Sâmbătă după amiază la ministrul cultelor și la secretarului acestui departament, discutând asupra reincorporării la episcopie gr. cat române a acelor comune, cari au fost încorporate în episcopia de Haidudorog. Rezultatul acestor convorbiri, cari vor continua, a fost ca să se stabilească la fața locului: cari sunt acele comune, ce sunt populate în majoritate de Români și dacă aceste comune cer să fie reincorporate sau dorsc a rămâne în actuala lor situație.

La aceste convorbiri au luat parte episcopii Hossu și Dr. Radu, însoțiți de delegatul metropolitului din Blaj, d-l canonic Vasile Suciu.

O convorbire cu d-l Dr. I. Maniu.

D-l Dr. Iuliu Maniu a fost Sâmbătă reprezentantul ziarului „Universul“ ur mătoarele declarațiuni:

„Dela ședința comitetului național delegații români au avut trei întrevederi cu contele Tisza, cari au avut darul a clarifica multe mărunte. Cu toate acestea însă *noile întrevederi n-au schimbat situația ce exista înaintea acestor întrevederi*“.

Mi e imposibil să dau deslușiri detaliate nici în ce privește convingerea mea personală, care de altfel este cunoscută. Trebuie să mă mulțimesc deocamdată a-mi exprima deplina mulțumire asupra *unității de vederi, care există între membrii comitetului și delegații cari au tratat cu contele Tisza*“.

Este absolut sigur, că comitetul își va aduce *hotărârea cu unanimitate și în mod solidar*. Speranțele bune pentru o atitudine demnă în chestia acestor tratative au fost întărite *prin ținuta bărbătească și românească a prelaților români*: Dr. Miron Cristea, Ioan Papp, Dr. Demetriu Radu, Dr. Vasile Hossu și Dr. Valeriu Frențiu, cari în aceste timpuri de *importantă istorică au știut să se afirmă din punct de vedere românesc și național, în mod demn de recunștință*.

Va veni vremea când se va putea desluși importanța acestor tratative în toate amănuntele ei. Deocamdată mă mărginesc a constata, că națiunea română din Ungaria și Transilvania va ști aprecia importanța zilelor de azi, când evoluția națională își va ști păstra cele mai mari comori ale sale: demnitatea și solidaritatea națională.“

Cor.

Românii și chestia împărțirii cercurilor electorale. »Keti Ertesitő« este informat că modul cum s'au împărțit cercurile electorale pe baza noii legi electorale, a jignit cercurile politice românești. Pe baza vechii legi electorale românii aveau majoritate în 42 cercuri electorale, pe când acum au numai 25, sau în cazul cel mai bun 27 cercuri electorale. Și trebuie să se țină seamă că în Ungaria locuiesc peste 3 milioane de români, iar sașii cari sunt numai 200 000, au în total 14 mandate.

În cursul tratativelor cu contele Tisza, comisia de trei a atras atenția primului ministru asupra ac stei chestiuni, dar contele Tisza n'a voit să cedeze. „În această cauză se spune că împăcarea româno-maghiară are puține șanse de reușită.“

Camera ține mână ședință, fiind la ordinea zilei legea de schimb. Să anunțăm, că Miercuri va veni la discutare proiectul de împărțire a cercurilor electorale. Probabil, că la ședință va lua parte și opoziția și va combate proiectul.

Societatea „Carpații“ cântă d-l N. Filipescu. Din București ni se scrie: Dela banchetul dat de societatea „Carpații“ din prilejul sărbătoririi aniversării a 32 a dela înființarea ac stei societăți s'a trimis d-lui N. Filipescu, fost-l ministru de războiu următoarea telegramă:

Societatea Carpați întrunită la serbarea zilei de 24 Ianuarie, vă trimite cele mai recunoștitoare mulțumiri pentru românească intervenire în secolul luptă dintre frații de peste munți și dușmanii lor.

(ss) I. Teșu, Bogdan-Duică, Mihălcă-Vranceanu, I. Baboianu Droc etc.

Presă franceză și „impăcarea româno-maghiară“.

Paris 6 Febr. n. 1914.

Întreaga presă franceză a publicat în ultimul timp telegrame amănunțite aupra tratativelor „impăcării româno-maghiare“ și asupra interviuurilor acordate asupra acestei chestiuni de bărbații politici români ziaristilor unguri.

Ultimul număr din ziarul *L'Action*, de sub direcțiunea d-lui Henry Bérenger, publică sub titlul: *Politica românofilă a contelui Tisza* următorul articol, iscalit George Lechartier:

»Austria totdeauna neliniștită de situația sa internă și de pericolul care rezultă pentru ea din numărul însemnat de rase pe care le stăpânește, își caută drum în o sută de direcțiuni deosebite și nu găsește.

Din ultimele două războaie balcanice, Ballplatz-ul a tras învățământul, că îi trebuie cu orice preț o alianță solidă în peninsula, care să serve de pivot ofensivei sale în ziua când partidul militar va fi obținut realizarea visului său: marșul armat asupra Salonului Unde va găsi acest aliat fidel? În această privință părerile diferă. Contele Berchtold — după cum l'am văzut în momentul semnării tratatului dela București — este partizanul amicitiei bulgare. Dar ultimele evenimente din Bulgaria au cam răcit simpatia regelui Ferdinand. Se regretă că situația țării Ferdinand nu e sigură la Sefia decând se vorbește atât de abdicare, de agitații socialiste, de hegemonia partidului popular al agrarilor. Atâtea lucruri, cari la Viena sună teribile.

Asemenea — în acest moment — așistăm la o exploziune de simpatii de altfel unilaterale, ale Austriei către România. Nimic mai la modă în cercurile din Hofburg, decât a predica alianța română. Din nenorocire pentru a încheia o alianță trebuie o acceptare din ambele părți, și pentru moment oamenii de stat din București par deosebiți a rămâne apropiați de grupul germano-sârb-roman, care a dat atâtea bune rezultate la sfârșitul celui de al doilea război balcanic.

Aceasta nu oprește însă pe românofili venezi. De curând, un deputat Karl Wolff a publicat în revista *Oesterreichische Rundschau* un articol având de scop de a fixa atitudinea celor 9 milioane de germani din Austria și a celor 2 milioane de germani din Ungaria în fața slavismului din ce în ce mai amenințător. Și redactorul conchide în acest scop, că scaparea germanilor transilvani și celeitani este într-o înțelegere strânsă cu Maghiarii și Românii: o alianță germano-maghiaro-română va fi un bulevard de nepătruns, un zid peste care nu se poate trece între Ruși și slavii balcanici.

Idela d-lui Wolff nu este nici nou, nici originală. Ea n'are decât un inconvenient, că pentru a o realiza, trebuie mai întâi a convinge pe unguri de a renunța la toată gelozia față de elementele germane din monarhia dualistă — ceea ce nu va fi poate foarte ușor — și apoi a convinge pe regele Carol și pe supușii săi a reveni la amicitia austriacă. Pentru a obține acest de al doilea rezultat, revista *Oesterreichische Rundschau* propune un mijloc eroic... pentru Ungaria. Ar fi vorba ca guvernul din Buda-Peșta, să acorde o *cartă specială* Românilor din Transilvania, acordându-le un fel de separatism care ar face un al treilea stat în statul austro-ungar. Grație acestui sacrificiu d-l deputat Wolff crede, că se vor întoarce simpatiile Românilor pentru Austria.

Dela început, acest frumos plan a fost obiectul unei vii opozițiuni din partea principalului executant, Ungaria. Opiniunea maghiară, și interpretul său credincios: *Magyarország*, se pronunță din ce în ce mai precis contra ideii de a acorda autonomie Transilvaniei. «Ar fi pentru Ungaria — zice acest cotidian, un mic harakiri național, care ar permite germanilor de a căpăta bunele grații ale Românilor.

Idela că în caz de război o alianță austro-română ar asigura victoria ar-

matelor habsburgice a îndemnat pe conșii Berchtold și Tisza să se dea la o adevărată vânatoare pentru bunele grații dela București. Dar mulți maghiari sunt încredințați că creându-se o Transilvania independentă s'ar face pentru România o pradă atât de dorită și de atrăgătoare ca în caz de conflict european Petersburgul n'ar avea decât să arate cu degetul Românilor pentru ca ei să se hotărască, în ciuda simpatțiilor politice ale regelui Carol și miniștrilor lor.

Politica românofilă dela Balplatz n'are de cât puțin noroc de a fi primită în cercurile maghiare și primul rezultat ar putea foarte bine fi mărirea abisului care desparte pe unguri de germani.

Din acest articol se vede că d-l Georges Lechartier, deși nu arată a cunoaște chestiunea română, consideră tratativele de împăcare româno-maghiară ca rezultatul unor combinațiuni politice ale Balplatzului. De bună seamă că contele Tisza nu se conduce de idei de umanitate și nu are în vedere nici principiul naționalităților. Sentimentalismul nu joacă nici un rol în politica și oligarhia maghiară, care asuprește celelalte naționalități și n'ar renunța de dorul principiilor la această asuprire grație căreia poate să-și continue dominația. Gestul contelui Tisza, sau politica sa românofilă — după cum spune ziaristul francez — nu este provocată decât de propriile interese ale oligarhiei maghiare.

Pactul româno-maghiar.

Tratativele între Români și Tisza s'au încheiat. Aceasta e noutatea zilei și se pare a fi adevărată. Cele comunicate de Tisza în ultima consfătuire vor fi dezbătute încă odată în plenul comitetului național, unde se vor lua hotărâri definitive. Atunci se vor da comunicate în cameră și pe cale publicistică, despre materialul și mersul tratativelor.

În acest sens s'a pronunțat și Tisza în clubul partidului muncii.

Convocarea comitetului.

Comitetul național e convocat în ședință plenară pe Marți, în 17 Februarie c. la Budapesta. Ziarele anunțaseră, că comitetul se va întruni în 13 și 14 l. c. Știrea s'a iscat din cauză, că s'a vorbit de acest termen, dar în fine s'a stabilit ziua de 17 Februarie. Despre aceasta suntem informați din sursă autentică. Rezolvirea definitivă a chestiei pactului se apropie.

Declarațiile lui Tisza.

»Pester Ll.« scrie, că prim-ministrul Tisza a făcut Sâmbătă declarații interesante cu privire la pact, în clubul partidului muncii, unde se discuta cu animație chestia împăcării.

Iată după »Pester Ll.« ce a spus prim-ministrul:

Tratativele cu românii, sunt din parte-mi de fapt încheiate, cum au anunțat și ziarele. Am recapitulat întreg

materialul și la sfârșit le-am arătat punctele pe cari, așa și aplicat să le împinșesc în interesul poporului român, în cazul când partidul își va schimba programul și va accepta ideea statului ungar unitar. Domnii cu cari am urmat discuțiile, au luat la cunoștință declarațiile mele și mi-au comunicat că vor cere avizul comitetului. Citesc că acesta se va întruni la 17 Febr. Această dată întrece termenul pe care eu trebuie să-l respect, dar nu mă voi împiedica de astfel de nimicuri. Am lăsat să se înțeleagă că doresc un răspuns afirmativ sau negativ lămurit, căci noui concesiuni sunt cu totul excluse. Îndată ce voi primi răspunsul, chestiunea va fi prezentată parlamentului spre discuție. Cred că ar fi mai bine să mi-se adreseze o interpelare, iar la rândul meu voi cere ca răspunsul să fie trecut în ordinea de zi. Astfel se va putea dezbate întreaga chestiunea și astfel țara va primi informațiuni autentice asupra cuprinsului tratativelor și a concesiunilor ce am acordat, și va înălțura sugestia informațiilor tendențioase lansate de presa opoziției.

Proteste

Am mai protestat contra pactului cu Românii comuna Nyáraköszvényes din Săcuime. Concesiunile ce s'ar da Românii — se zice în protest — ar fi foarte periculoase pentru maghiarism.

Alt protest a ridicat șeviniștii societate »Széchenyi — Társulat« din comitatul Szatmarului. În protest se declară, că societatea consideră concesiunile de stricicioase pentru ideea de stat maghiar, pentru unitatea statului și pentru cultura și educația națională a poporului maghiar.

Societatea face apel la toate celelalte societăți să ia o asemenea atitudine de protestare.

Ce spun ziarele.

Cele mai multe din ziarele maghiare confirmă știrea, că în sinul comitetului național dominează unitate de păreri. Cea mai mare greutate e chestia garanțiilor, și renunțarea la legea de naționalitate.

Ziarul »Világ« relevând aceste, spune, că până la clarificarea definitivă a situației, agrația partidului nu desvoaltă activitate. Încheie apoi astfel:

Comitetul îngrijește mult de independența și unitatea sa și hotărârea ce o va aduce, va avea caracterul de unitate

Impărțirea cercurilor electorale.

Comisiunea administrativă a camerei a discutat în ședința sa de Vineri seara proiectul pentru împărțirea cercurilor electorale. În care să stabilește numărul circumscripțiilor și centrele de votare. Proiectul, după câteva discursuri, a fost acceptat fără modificare. În curând el va forma obiect de discuție în cameră și va fi votat.

Patruții se grăbesc cu introducerea creațiilor lor »fericitoare de patrie«.

Ziarele șoviniste opoziționale nu înceată să strige în gura mare, că proiectul e în detrimentul rasei maghiare, că prin dispozițiile lui se favorizează naționalitățile și că Ardealul e dat pradă Românilor. Ca toate cele debitate de aceste organe, sunt false și exagerate și afirmările aceste. În o schiță ce am publicat zilele trecute asupra proiectului, am constatat tocmai contrariul. Am arătat că chiar înțurările românești sunt lipsite de mai multe cercuri și tendența proiectului este în linia primă apărarea intereselor maghiarimii. Orașelor unde maghiarimea este în putere li se înmulțesc considerabil cercurile, iar coloritul oligarhic li dă nuziunța de a favoriza așanumita »inteligentă«.

Reducerea cercurilor naționaliste.

Referentul comisiunii, Rakovszky Ivan accentuează, că împărțirea specială a comunelor va îndeplini-o ministrul de interne. Recomandă spre primire proiectul și ține să constate următoarele cu privire la numărul circumscripțiilor:

Cele mai multe cercuri — zice referentul — le va avea ținutul de dincolo de Dunăre și dintre Dunăre și Tisza, adică răzle cele mai ungurești ale țării. Ardealul va fi lipsit de cele mai multe cercuri. Față de numărul istoric de 98 cercuri, nu va avea decât 65. Maghiarimea din punct de vedere naționalist câștigă în total 32 de cercuri, naționalitățile perd 10. Numărul cercurilor din orașe for mează 1/4 parte a tuturor cercurilor, pe când populația orașelor este abia a cincea parte a locuitorilor. În felul acesta populația orașelor va avea o influință mai mare, ca cea dela țară.

Sándor și Tisza

La desbatere au luat cuvântul și miniștrii Sándor și Tisza. Tendința de a favoriza maghiarismul apare și din cuvintele lor. Ministrul de interne Sándor schițează principiile, pe baza cărora s'a compus atât legea electorală, cât și proiectul pentru cercuri. Asigură că se vor avea în vedere în lina primă interesele Maghiarilor. Se înmulțesc cercurile maghiare și se va îngrijii, ca să fie asigurat și rolul inteligenței, atât a celei maghiare, cât și a celei germane. În Ardeal în unele locuri se creiază mai multe cercuri în comitate. Cauza e, că numai în chipul acesta se poate asigura majoritatea voturilor alegătorilor maghiari puțin la număr și vărăți între naționalități.

În asemenea sens a vorbit și prim-ministrul Tisza. Insistă asupra înmulțirii cercurilor în orașe și află justificat acest procedeu. Referitor la Ardeal spune că se reduce cu 10 numărul cercurilor, dar reprezentanța Ardealului nu se schimbă în esență. În Săcuime se fac cercuri cu un număr mai mic de alegători, asemenea și la Sași, din considerarea culturai lor a-

vansate. Citează date statistice pentru justificarea acestor aserțiuni și face concluzia, că în proiect nu sunt favorizate naționalitățile. În fine Tisza declară, că în cadrul împărțirii speciale a cercurilor, numărul alegătorilor va fi în general mai mult de 4000, și mai puțin de 4500 în toate cercurile, fie acele cu majorități maghiare, române, germane, slovace, sârbe sau rutene.

Dacă considerăm aceste și faptul că alegerile se vor face după vechiul metod, cu amenințări, teroare și tot felul de tertipuri obișnuite și că votarea s'a va face în centre și nu după comune, ne vom convinge, că chestiunea electorală n'a făcut nici un pas înainte, pe calea libertăților publice.

În jurul alianței balcanice

Declarațiunile d-lor Passici și T. Ionescu.

Primul ministru sârb, d-l Passici, a declarat corespondentului z. »Neue Fr Presse« la Petersburg, că refuzarea vechii alianțe balcanice, despre care s'a vorbit, nici nu a fost proiectată Zvonurile spunând că s'ar fi căutat să se câștige Bulgaria printr-o cesiune de teritoriu în Macedonia și prin garanții pentru populația bulgară din Macedonia, sunt fără temei.

În conferințele dintre d-nii Sasonov, Venizelos și Passici, nu s'a discutat decât afaceri curente ce vor fi soluționate într'un mod pașnic.

În ceea ce privește relațiunile austro-sârbești, d-l Passici a spus că intențiunile pașnice dau roade de pace.

— Corespondentul din București al z'arului »Neue Freie Presse« a avut o convorbire și cu fostul ministru Take Ionescu care i-a făcut următoarele declarațiuni:

Nu cred în posibilitatea încheerii unei noi alianțe balcanice. Mșecul primei confederații balcanice este încă în amintirea tuturor. În situația de azi nici Serbia și nici Grecia nu pot face Bulgaria concesii teritoriale, prin cari Bulgaria ar putea fi determinată să se asocieze acestei noi alianțe.

Toți partizanii păcii doresc încheierea unei alianțe balcanice, în care ar trebui să între și Turcia; însă din cauza turburărilor interne din Bulgaria, cari sunt în legătură cu politica externă, e puțin probabilă o asemenea schimbare radicală în atitudinea Bulgariei.

În cursul tratativelor de pace din București am căpatat impresia că precu Serbia nu e dispusă să cedeze orașele Istip și Cocosana, astfel n'ci Grecia nu ar renunța la Cavalla.

După părerea mea personală, conferințele din Petersburg n-au modificat situația creată prin tratatul de pace dela București.

Din cercurile diplomatice rusești se anunță, că în conferințele dintre d-nii Sasonov, Passici și Venizelos, la care a asistat și reprezentantul Munte-negrului, nu s'a stabilit o nouă alianță între Serbia și Grecia, dat fiindcă vechile tratate se află încă în vigoare. În aceste conferințe au fost rezolvate unele chestiuni litigioase între Grecia și Serbia. Între aceste chestiuni e și chestia graniței de sud și a portului Salonic. În privința acestui port s'a stabilit că Serbia poate întrebuița o parte din

port pentru scopurile sale comerciale. Serbia a acordat Greciei concesiunile bisericesti și școlare, cerute de Grecia în favoarea locuitorilor greci din Serbia de sud.

Se constată că între România și Grecia s'a stabilit o alianță cu privire la menținerea păcii dela București.

O altă alianță a fost încheiată între Bulgaria și Turcia. Se zice că această alianță ar avea caracter ofensiv.

Reprezentanții celorlalte state balcanice au intervenit pelângă diplomații ruși, cerând ca să nu se acorde Turciei și Bulgariei nici un împrumut, întru cât e de prevăzut că ei va fi întrebuițat pentru scopuri războinice. Sasonov a promis că va sprijini această cerere.

Inaugurarea institutului de studii sud-est-europene.

București 25 Ian. 1914.

Eri a fost inaugurat în sala de lectură a Fundațiunii universitare Carol I »Institutul de studii sud-est-europene« întemeiat din inițiativa d-lor N. Iorga, G. Murgoci și V. Pârvan. La această festivitate au asistat între alții miniștrii români Porumbaru, Morțun, Duca, Dr. Angelescu, miniștrii Bulgariei Radef, ministrul Sârbiei Ristic, numeroși profesori și studenți.

Festivitatea a deschis-o d-l prof. Murgoci, care a arătat scopul institutului care este să se provoace, să se îndrumeze, să se ajute și să se organizeze cercetările științifice privitoare la toate țările și națiunile din regiunea carpatică și balcanică și în genere din sudostul Europei și regiunile limitrofe, ținând seamă și de tradițiile vechi și interesele actuale românești. Colaboratorii institutului, care își va începe activitatea luni în 27 Ian. v., sunt d-nii D. I. Ghica, N. Iorga, Lebrun, Dr. Merut, Murgoci, S. Nicolaescu, Pericle Papanagi, Răducanu, Svilovosici, Tzi'ara Samurcaș, Gurescu, Netzhammer, Kusso Popescu Ciocanel, etc.

Al doilea orator a fost d-l prof. N. Iorga, care a insistat asupra importanței și necesității studiilor de istorie comparată, a legăturilor între popoarele balcanice, a cunoașterii etnografiei, antropogeografiei și psihologiei populare. Din caracterul comun al raselor din Balcani se va deduce o apropiere între popoarele cari locuiesc aceea regiune. Pentru aceea apoiere, pentru o înțelegere cu urmări fericite e necesară o inițiativă, care crede d. Iorga, va fi cea a Institutului ce a fost inaugurat.

D. Iorga a dat apoi citire următoarelor telegrame trimise în numele Institutului sud-est european:

M. S. Regelui Carol.

Inaugurând Institutul de studii sud-est european, în momentul când un act de curtenie care trezește simpatiile poporului nostru, întărește în ră mai mult legăturile României cu o lume asupra căreia a exercitat veacuri întregi o așa de adâncă influență, s'întâm cu venerație în Majestatea Voastră pe aducătorul de pace, pe reprezentantul creștineștii ideii de frățire, pe vrednicul urmaș al lui Neagoe Basarab, lui Vasile Lupu, lui Brâncoveanu, împăriali patroni prin cultura și Răsaritul și-i cerem cu încredere puternic sprijin și pentru opera de civilizație și înfrățire pe care o începem.

Seara orientală

aranjată de Reuniunea femeilor române din Blaj.*)

— Impresii —

Blaj, Ianuarie 1914.

Mi-e greu, nespun de greu, rolu ce l'am luat asupra-mi de a fi un raportor fidel al celor văzute și auzite cu prilejul »Serei orientale«, aranjată în 24 l. c. de Reuniunea femeilor române din Blaj. Știam de mai înainte hotărârea comitetului Reuniunii noastre, că în locul obișnuțului bal, ne va susprinde cu o inovație neobișnuită până acum la noi, cu »Seara orientală«.

Afară de bogatul program artistic, această seară a fost completată cu un »menu«, înescapabil. Greaua îndatorire luată benevol de membrele în Comitetul Reuniunii, doamnelor Otilia Mureșan și Virginia Precup, ca în timp de larnă geroasă, să alege din casa în care pentru câștigarea de oferte și daruri, merită să fie pomenite cu multă laudă. R cunoștință merită și publicul din Blaj, care înțelegând evenimentul, a sârit în ajutor cu toate bunățiile sale.

Sala de gimnastică a gimnaziului a fost transformată într-o splendidă

casă națională. Măndrele noastre doamne în frunte cu maistrul Iacob Mureșan, și ajutate de pictorul Zeiler și conducătorul societății de »Consum« d-l Sever Pop au plănuit construirea diferitelor pavilioane cu de ale mâncării în așa chip, încât după ce au fost toate obduse cu covoaie scumpe primse în motive naționale, își făceau impresia unui mare dome național.

Harnicile doamne Augusta Dr. Szabó și Livia C. Domșa au avut în special grija de a primi darurile și a le plasa după pavilion. La ora stabilită în program, superba noastră »casă națională«, într'o atmosferă dulce și plăcută, strălucia de multimea și varietatea luminiilor. Vesele și afabile se văd în fiecare pavil on drăguțele »vânzătoare« îmbrăcate în diferite costume naționale și orientale, alergând și punându-și în ordine lucrurile de vânzare.

La ora fixată publicul începe a-și face apariția. Doamne și domni atât din loc cât și din jur și chiar din depărtări. Toți rămân adânc impresionați de frumusețea aranjamentului artistic; ochii se îndreaptă spre pavilioanele încărcate cu tot felul de mâncări și beuturi gustoase, cari la un moment dat se prefac în adevărat »bodege«. Vânzătoarele nu mai răzbesc a satisface toate cererile, glasul și răsetele cumpărătorilor se îngână cu ale vânzătorilor. E atâtă veselie, atâtă armonie și atâtă înfrățire la acest târg orientall înimă-ți bate cu putere, ochii și se

ump'u de lacrimi, când vezi dame din societatea noastră cea mai aleasă, cu o blândete și gingășie îngerească servind pe toți deopotrivă cu aceeași afabilitate și bunăvoință. Iată și numele doamnelor și domnișoarelor, cari au servit ca vânzătoare: în pavilionul cu mâncări d-nele Livia C. Domșa, Elena Trifan, dșoarele Leni Muntean, Eliza Bodocan, Emilia Coltor și Otilia Pop. În pavilionul cu beuturi d-nele: Augusta Dr. Szabó, dșoarele: Geni Pop, Veturia Denghel și d-nii: Dr. Szabó și Sever Pop. În pavilionul cu prăjituri dna Virginia Precup, dșoarele: Elena Poioabă, Miți Pop, Lucreția Moldovan și di Semproniu Muntean. În pavilionul turcesc cu cafea, țigarete, fructe sudice: Dna O. Mureșian, dșoarele Alma și Lia Hodoș, Lucia Mureșian și di Nicolau F. Negruț. În pavilionul japonez cu ceaiuri: Dna Camila Dr. Pop, dșoarele Vally Pop și Mărioara Maior.

Intimitatea familiară și mulțumirea ce se oglinda pe fețele tuturor, te făcea să crezi, că toți fac parte din una și aceeași familie fără deosebire de rang ori condițiune. Râs, voie bună și glume nevinovate se desprindeau ușor în aerul cald și parfumat al »casei naționale«.

În mijlocul acestei petreceri familiare, aranjieri împart programul artistic al »Serei orientale«.

Punctul prim a fost corul clerical-ilor noștri, cari sub conducerea d-lui Ștefanu au cântat »Doina volnicească«

cu soli. A succes foarte bine. În »sola« am admirat pebasul Almășan un element tinar ce promite mult, apoi pe tenorul Maior și baritonul Spătar. După o mică pauză, ridicându-se cortina, apar în costume de »pădureancă« gingașele domnișoare Tița Mureșan, Doriți Fodor, Gabriela Roșian și Genica Pop cari au executat cu tact și îndemnare câteva frumoase jocuri naționale. Tot aceste drăguțe domnișoare au dansat jocul spaniol cu voalul în chip așa de grațios, încât publicul a rămas încântat de execuția acestui joc. Muzica a fost susținută cu competență-i recunoscută de maistrul Iacob Mureșian. Când la sfârșitul dansului scena a fost frumos iluminată cu focuri artificiale, tinerile dansatoare păreau nște flinte din altă lume.

De tot frumos și magic a fost: Jocul serpentin dansat de dșoarele Eugenia Pop și Mărioara O. Maior. Ca două nimfe drăgălașe au executat acest dans măiestru, care li-a succes a »mirabil și pentru care au fost răsplătite cu aplauze.

Punctul ultim a fost predarea piesei lui Goethe: »Dragoste cu toane« în versuri, traducere de St. O. Iosif. Rolurile au fost distribuite dșoarelor Lucia Mureșan și Vally Pop și d-lor Ioan Arieșan și I. Voicu.

Atât dșoara Lucia Mureșan cât și dșoara Vally Pop au fost la înălțime, dovedind și cu ocaziunea aceasta multă prezență de spirit, astfel, că prin eleganța mișcărilor și prin focul inter-

petărilor au cucerit și au umlit pe toți cei ce au avut parte să le audă. Bine s'a ashitat și d-l Arieșan și tot asemenea și d-l Voicu.

O mică observare, care cred, că nu va jigni pe difetani: Era mult mai bine, dacă și cu ocazia aceasta, în loc de aceasta pieză grea, s'ar fi ales o bucată mai ușoară, bună-oară o farsă ori o comedie scurtă.

Cu un cotillon succes peste așteptare, care a fost condus de maistrul Mureșianu, s'a început apoi jocul și petrecerea, care a decurs în o vie animație până în zorile ziiii.

Felicitim pe doamna Otilia Mureșian pentru ideea de a se aranja în locul balului anual, această petrecere intimă familiară, în care toți ni-am simțit ca la căminul propriu și exprimăm mulțumită și recunoștință d-nelor din comitetul Reuniunii în frunte cu neobosită v. președintă d-na Augusta Szabo, precum și acelor domni cari au contribuit la înfăptuirea acestei idei, care n'ar trebui uitată nici pe viitor, căci această »Seară orientală« poate fi numită un adevărat eveniment artistic, vrednic de ori-ce orază mai mare.

v. m.

* Publicăm această scrisoare cu o care care întârziere, din cauza lipsei de spațiu.

Suveranilor Bulgariei, Greciei, Serbiei și Montenegruului:

Fondatorii Institutului pentru studiul Europei sud-orientale se grăbesc să comunice respectuos Majestății Voastre, inaugurarea acestui centru de cercetări destinate a apropia popoarele atât de strâns legate în trecutul lor. O roagă să binevoiască a acorda acestei opere puternicului Său sprijin moral.

A. S. R. Principelui George al Greciei:

Fondatorii Institutului pentru studiul Europei sud-orientale, salutând trecerea A. V. R., reprezentant al unei națiuni, care a fost legată în curs de secole în chipul cel mai intim de autonomia vieții noastre politice și de viața noastră culturală întregă, o roagă să binevoiască a acorda acestei opere sprijinul științific și simpaticul concurs de care ea va avea trebuință în Grecia.

De încheiere au mai vorbit miștrii Duca, Radef și Ristic felicitând pe inițiatorii acestei salutare instituții, menită să strângă legăturile de prietenie între popoarele din sud-estul Europei.

Cor.

Din cercurile tinereții noastre.

— Dela soc. »Petru Maior« Cursurile univ. de l. română. —

Budapesta 7 Febr. 1914.

Noul comitet al societății »Petru Maior« prin felul cum a înțeles dela început conducerea afacerilor societății, a câștigat încrederea deplină a membrilor ei. Sufletul comitetului fără îndoială este actualul președinte d-l Alex. Lupeanu cand. de prof. care cu o destoinicie și pricepere rară ține în mână frânelor conducerei. Ține mai mare dragul să mergă acum la societate văzând ordinea ce dominează pretutindeni. Noile localuri ale societății din palatul Mocsonyi sunt niste încăperi spațioase și pretinoase, unde cu drag petreci o oră pe zi răsfoind zierile sau revistele.

Sedintele societății au intrat în adevărată armonie, pretinția și înțelegerea reciprocă în stranse rândurile studențesce. Sedintele din nou sunt cercetate din dragoste și pentru a învăța ceva. În una din sedințele trecute președintele a ținut o conferință despre Augustin Bunea, scoțând în relief figura mareului român, a omului de știință, care și-a jertfit întreaga viață pentru binele neamului și al bisericii sale. Nu lipsese dela ședințe nici de lamările. Invesind cu câte-o frumoasă poezie sufletele ascultătorilor.

Comisia literară încă și-a înțeles rostul ei. A hotărât ținerea unui ciclu de conferințe din domeniul istoriei românești, pater atât de necunoscut înainte multor tineri din școlile noastre. Nu a înțeles prin aceasta punea unor conferințe științifice, ci numai de popularizare, făcând cunoscută istoria românească cea plină de învățături și care în zilele noastre poate servi de un izvor de noi îndemnuri și orientări.

De prezent studențimea o ține în agitație petrecerea, care s-a proiectat pe 28 Febr. st. n. Interesul pentru ea se arată de pe acum. Frunții de a vieții noastre românești au promis să sprijină lor spiritual și material. Fotli membri ai societății ca aranjieri externi au prilejul obișnuit de a-și arăta încă odată dragostea lor față de societate și de a-i mai aduce aminte de timpurile trecute petrecute în sinul societății. Coral și orchestra societății vor desfășura cu cântări pe participanți. Nu va lipsi nici concursul unor cântăreți sosiți din capitală, cari și de altădată au produs oipe de adevărată plăcere sufletescă. Pregătirile pentru serata se fac cu mare zor în speranța, că prin participarea cât mai multor diu provincie și din loc se vor ține aplecia pe deplin năzuire at de frumoase ale studenției, dându-le drept răsplata atenției lor venite.

În semestrul acesta d-l Iosif Popoviciu — foarte probabil — iarăși va-și va ține cursurile publicate în literatura românească. Cei vre-o două sute de studenți români vor fi lipsiți de plăcerea de a asculta cursurile d-sale, a căror lipsă e adăc simțită mai ales de studenții dela facultatea filosofică.

Mai zilele trecute citisem în »Drapelul«, că îndolenta studenților ar fi cauza, că d-l I. Popoviciu nu-și ține cursurile. Eu cred, că aceasta e o învinuire nedreaptă. D-l Popoviciu a avut totdeauna ascultători, atunci când și-a ținut cursurile. D-sa însă de trei semestre cu toate că a publicat în fiecare semestrul cursuri, nu știu din ce cauze nu și le-a ținut. Dealtcum chiar dacă nu vor lua sute de inși

parte la aceste cursuri — ceace luând în considerare numărul mic al studenților dela facultatea filosofică nici nu se poate pretinde — ci mai puțin, dragostea și interesul acestora va fi o răsplătă suficientă a muncii prestate în interesul lor.

Procesul Rutenilor.

Sâmbătă s'a continuat interogatoriul martorilor, dar Sighetul stă și acum sub impresia fasturilor lui Bobrinsky și a detectivului Duliscovici.

Martorii.

Sergentul de jandarmi Dejeran spune că pravoslavii terorizau pe oameni. Jandarmii primeau scrisori anonime, pline de amenințări. În ele ziceau, că va veni acuș »tăticul« (adecă: Țarul) și va fi vai de ei.

Zeleniac zice, că a auzit pe pravoslavii sunând, că la zidirea bisericele va da ajutor Țarul.

Alți martori spun lucruri fără importanță.

Bobrinsky și Duliscovici.

Duliscovici detectivul, rutean de origine, a fost încredințat de autorități să afe ce caracter are mișcarea rutenilor? El s'a dat de propagandist pravoslav, a umblat printre Ruteni și a trecut în Rusia unde a stat în legătură chiar cu Bobrinsky, până când acestuia i-a părut suspect.

Intrebat de președinte, Duliscovici declară că Bobrinsky a fărâșit flecărul preot greco-catolic câte 6000 de coroane, dacă al voi să favorizeze mișcarea schismatică. Intrebat fiind dacă era adevărat că Bobrinsky spunea că unele părți ale Ungariei vor trebui să devie rusești. Duliscovici declară că acestea erau în esență cuvintele lui Bobrinsky. Acesta fiind întrebat de către președinte cu privire la depozitiunile lui Duliscovici, declară: Toate acestea mi-au fost surerate de Duliscovici I. Duliscovici venise la mine, spune dânsul, zicând că vor să se convertească la religia greco-orientală. Înjurându-mă asupra lui, am aflat că era suspect. Toți araziții fiind întrebați asupra depunerilor lui Duliscovici, neagă. Procurorul renunță a pune pe Bobrinsky să depue jurământul, din contra Duliscovici mențione sub jurământ depozitiunile făcute.

ȘTIRI.

— 27 Ianuarie 1914.

Bilanțul »Albinei« pe anul 1913.

După informațiile »Rev. Econ.« bilanțul primului nostru așezământ financiar, pe anul de gestiune exprimat, s'a încheiat cu un beneficiu net de peste K 703,000, operând acest institut în anul trecut cu întreg capitalul de K. 6 milioane, deplin versat. Dividenda anului 1913 va fi, conform propunerii direcțiunii, de 8% sau K 16 - de coupon.

Regele Carol și doamnele române din Paris. Se știe că doamnele române din Paris au oferit M. S. Regelui Carol al României o superbă medalie comemorativă a evenimentelor din 1913. M. S. Regele a binevoit a adresa doamnei Văcărescu, președinta comitetului de doamne, următoarea scrisoare de mulțumire:

Scumpă Doamnă Văcărescu. Abia restabilit de indispoziția ce o aveam, prout cu dragă inimă să vă exprim dv. cât și tuturor doamnelor române, care s'au asociat cu dv., bucuria ce mi-a făcut primirea superbei voastre medalii comemorative a evenimentelor din 1913, care va rămâne pentru mine o prețioasă amintire istorică. Profund atins de nobilul sentiment patriotic care a inspirat doamnelor române aceasta grațioasă atențiune, vă rog să fiți pe lângă dânsule, interpe a viel mele grațitudin și să bine-vorți scumpă doamnă, a primi pentru D-v., împreună cu expresiunea acestui sentiment și asigurarea sincerei mele afecțiuni.

Bucureștii, 8 Ianuarie.

Carol.

Pentru fondul ziaristilor am primit dela dl Ioan Popu preot în Herseni suma de 10 cor., dăruite din prilejul cununiei sale — care va avea loc Duminecă în 15 Febr. n.—cu dra Aurelia Stan din Borivoll-mici.

Tot din acest prilej a dăruit dl Ioan Popu, suma de 10 cor. pentru monumentul Aurel Vlaicu.

Adresăm tinerii perechi mulțumită, — dorindu-i multă fericire.

Președintele Bucovinei la regele Carol. Se anunță din Cernăuți: Președintele Bucovinei, contele Meran, va pleca în cursul acestei săptămâni la București, unde va fi oaspele regelui Carol. În cercurile politice locale se atribuie acestei vizite o importanță deosebită.

Logodna prințului moștenitor al Sârbiei. După cum se anunță din Petersburg, în cercurile politice circula șvonul că logodna moștenitorului sârb, Alexandru, cu marea ducesă Olga este iminentă. Totul depinde însă dela marea ducesă, după ce Țarul nu voește să mpună ficele sale căsătorii politice.

Diadocul și Venizelos la București. După cum se știe, alaltaori dimineată a sosit primministru grec, Venizelos, la București, unde i s-a făcut o călduroasă primire La crele 11 și jumătate s-a oficiat un Te deum la biserica greacă, la care au participat atât p'incipalele moștenitor George cât și Venizelos, cari după terminarea serviciului religios au plecat la legățiunea greacă unde a avut loc recepțiunea.

În cursul zilei diadocul a vizitat reg. 2 de artilerie, bat 2 de vânători, reg. 4 de rușiori și școala de infanterie cari i-au făcut o deosebită impresie.

Prim-ministrul Venizelos a vizitat după amiază pe dl primministru Brătianu, cu care a avut o lungă convorbire și pe ministrul de externe d-l Porumbaru. La 7 orea fost primit în audiență de rege și a rămas la palat până la ora prânzului. În cursul audienței șvonul a primit o telegramă dela guvernatorul Cretei, prin care acesta aduce regelui vil mulțumiri pentru recepția călduroasă ce s'a făcut la București diadocului și cetățeanului cretan Venizelos. La sfârșitul audienței regele a dăruit d-lui Venizelos portretul său în miniatură, prețios încadrat și în email.

Ambii oaspeți au luat apoi parte la prânzul de gală dela palat, oferit în onoarea diadocului.

Principale va părăsi Bucureștii Marți după amiază, pentru a se reîntoarce la Atena prin Constanța.

Global Sportiv din Cluj ne roagă să publicăm știrea, că în 28 Febr. n. a. c. va da o petrec re în saele dela hotel Newvok. În program sunt luate: Concurs de porturi românești, și alte atracții. Informații amănunțite se vor afla în înviturii cari se vor expedia în curând.

Avantul național din Suedia. Din Stockholm se anunță: Ministrul de război a înaintat Camerei un proiect de lege, prin care cere credite pentru construirea de 5 urari forturi la gârnița finlandeză și în golfu Bottnic, și în creerea efectivului de pace al armatei suedeze la 34 mii oameni. Acest credit este de 237 milioane coroane și este repartizat pentru anii 1914 și 1915. 31.300 de țărani suedezi din țara intrăgă au sosit la Stockholm spre a arăta regelui și guvernului dorința țărănilor de a »porta sporierea armenelor defensive și cerând măsuri imediate. Costul gârniței a mers spre palat. Liderul armator a pronunțat un discurs către rege exprîmînd sprijinul de jertă al țărănilor. Regele a răspuns mulțumind și declarând că este încredințat de nevoia măsurilor imediate. Principale moștenitor și ducele de Westgötland au citit discursuri către țărani cari nu mai începuau în curtea palatului. Seara au avut loc serbări populare. Țărăni au fost găzuți în casării. Ziarele de seara constată puterea acestui mișcător avânt național, și despre ziua, de 24 Ianuarie 1914 spun că v. il o dată memo. abia în istoria Suediei. Seara au avut loc multe intruniri, în cari au vorbit oratori patriotici, între cari și Sven Helin. Deildarea în fața suveranilor a durat șease oare.

După cum se anunță din Stockholm demonstrația a fost organizată de cameniul Curței, chiar din îndemnul regelui, și a fost îndreptată contra guvernului și a președintelui consiliului de miniștri, din cauza că guvernul liberal nu a voit să adopte sporierea armatei în felul cum o cerea regele și opinia publică. Aceste divergențe de pareri au silit pe rege să puna țărăniimea în piciorare, cați burghezimea și socializții sunt de partea guvernului.

Societatea de lectură a teologilor gr.-cat. din Lugoj — s'a constituit, alegându și următorul comitet: președinte: Septimiu Câmpian an. IV; vicepreședinte: Ioan Pop an. III; secretar: Basiliu Comes an. IV; cassar: Emil Mărieșan, an. IV; bibliotecar-archivar: Ioan Petean an. III; controlor: Nicolae Stolica, an. III; vicebibliotecar-archivar: Iuliu Corvig an. II și Vasile Moldovan an. I; notar: Eftimie Pandrea an. I în comisia literară: Iuliu Miclea an. IV, Octavian Pop an. III; Ioan Târziu an. II și Virgil Mărian an. I; notar al comisiei literare: Gheorghe Medoia an. III; conducător de cor și orchestră: Băea Giurgescu an. III.

Aviz! În tipografia noastră află aplicare momentană un culegător-mașinist, un culegător și 2-3 ucenici. Informațiuni la administrația ziarului.

Știri mărunte. Guvernul bulgar — se anunță din Sofia — a numit o comisiune specială, care să pregătească lucrările antemergătoare necesare construirii podului peste Dunăre.

— Milionarul american Peter Wiedner a cumpărat, dela un negustor de obiecte de artă, un tablou al lui Rafael, pentru suma de 3.500.000 franci.

— Ministerul de război francez a hotărât înfruntarea mai multor garnizoane noi la granița estică și nord-estică. În cercurile politice această hotărâre e pusă în legătură cu chastiunea dela Zabern.

O fetiță curată și sărguincioasă, care vorbește numai românește, caută aplicare la o familie română. Remunerația 5-6 coroane lunar și întreținere. Cel interesați să se adreseze la administrația ziarului nostru. 1-3.

O doftorie de casă răspândită. Căutarea continuă după spiritul Franzbrantwein și sarea lui Moll, dovedește că întrebuintarea lor, ca fricțiune alinătoare de dureri reumatice are efect bun. — Sticla 2 cor.

Se trimite zilnic cu rambursă postală de liferantului ourții c. și r. A. Moll, Viena Tuchlauben 9. În depozitele din provincie să se ceară expres preparatul Moll provăzcut cu marca de scut și subscriere. — (4).

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Adunarea generală a casinei române s'a ținut erl după amiază sub președiu d-lui Dr. Nicolae Vecerdea în fața unui mare număr de membri. În discursul său de deschidere dl Dr. N. Vecerdea a ținut să releveze cu deosebite salutsra inovație a socialului de 5 oare, care a contribuit în măsură îmbucurătoare la cimentarea legăturilor în sânul societății brașovene. A adus elogiul binemeritatei reuniunii femeilor române din Brașov și cu deosebire sufletului acestei reuniuni, d-nei Maria Hăulescu, care are meritul principal la înfăptuirea acestei inovații atât de salutare pe terenul social.

S'a trecut apoi la ordinea zilei, rezolvîndu-se în cea mai perfectă armonie toate obiectele. Din raportul general al comitetului reținem, că în anul expirat casina a avut 109 membri. Avera casinei cu 31 Dec. 1913 a fost de 7088 cor. 51 fil în bani, hâții de valoare și mobilari.

Noul comitet a fost ales precum urmează: Președinte: Dr. Nicolae Vecerdea, v-președinte Petru Popovici, secretar N. Furnică, cassier G. Frățean, econom majorul Literat. Membrii în comitet: Dr. V. Saftu, V. Onițiu, I. Sabadeanu, Dr. I. Blaga, I. Lengheru, I. Pricu, Dr. V. Nițescu, Dr. C. Moga, Dr. N. Stînghe și D. Steriu.

O puternică ciocnire de trenuri a avut loc aseară, în apropierea Brașovului. Acceleratul de Arad, care sosește în Brașov seara la 11 oare, s'a ciocnit cu un tren personal care, plecase din gara Brașov spre Zărnești.

Toate vagoanele personalului au fost sfărâmate, iar dintre vagoanele acceleratului a fost distrus vagonul postal care urma după masină. Tenderul acceleratului a fost împins cu o violență atât de mare înapoi, încât a sfărâmat vagonul postal și a fost aruncat peste acesta. Din fericire se aflau puținii pasageri în trenul personal, așa că dintre călători numai doi inși au suferit răni mai ușoare. Tot cu răni de natură ușoară s-au ales și 5 implegați de tren. Fichistul trenului de persoane a fost transportat la spital într-o stare de tot gravă, 3-4 săptămâni nu va putea părăsi patul, iar mecanicul s'a ales cu brațul scindit și mai multe șgarieturi.

Ciocnirea s'a produs la vre-o 40-50 m. înainte de bifurcarea liniei ferate spre gara Bartolomei. Acceleratul, neobservând din cauza ceții semnalul, care arăta, că linia e închisă (personalul nu apucase încă pe linia Bartolomei) și-a continuat drumul și astfel a călăva pași de bifurcarea liniei s'a produs ciocnirea. În decursul nopții și astăzi echipetele trimise la fața locului au desvoltat o vie activitate pentru ridicarea sfărâmaturilor, cari au intrerupt circulația. Ancheta, pentru stabilirea responsabilităților continuă încă.

Convocare. Colform §-ului 10 din statute, membrii »Reuniunii economice din Scheit-Brașovului« sunt convocați la adunarea generală, care se va ținea în localul Casinei din Șoseaua, Duminecă în 2 Februarie v. la 3 o re p. m., cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul general. 2. Raportul cassarului. 3. Raportul bibliotecarului. 4. Raportul economului, și 5. Eventuale propuneri și interpelări.

Brașov, 25 Februarie 1914. — Ioan

Aron m. p. președinte, Candid C. Mușlea m. p. secretar.

Concertul reuniunii de cântări, în vederea concertului de Mercuri seara 18 Febr. li se aduc la cunoștința publicului rom. următoarele dispoziții:

Bilete pentru Membrii activi și ajutători, cari și-au plătit taxele pe anul 1913/14 se pot lua în primire săptămâna viitoare în zilele de Mercuri, Joi și Vineri la cassierul reuniunii R. Ardelean între orele 3-6 la casina română. Membrii își pot achita cu acest prilej și taxele.

Începând de Sâmbătă biletele se pun în vânzare publică la librăria Zeidner.

Prețul locurilor: Falcon 5 cor, fotel 4 cor. parchet I. 3 cor., parchet II 2 cor., parchet înalt 120 cor., Galerie 120 cor. Loc de stat 1 cor., studenți 60 bani.

Membrii activi (cântăreți) cu taxa de 6 cor. au drept la un bilet gratuit de 3 cor. Membrii ajutători cu taxa de 6 cor. au drept la un bilet gratuit de 2 cor., membrii ajutători, cari plătesc o taxă de 10 cor., au drept la 2 bilete a 2 cor.

Pentru masa studenților români din Brașov, s'au mai făcut următoarele contribuții: D-l A. Lupșan (Giurgiu) Lei 20. — »Serciana« institut de credit în Șercaia, Cor. 50 —

Primească marinimosii donatori sincerile noastre mulțumite. — Direct. școalelor medii gr. or. rom. din Brașov.

Circulațiunea străinilor în Brașov. În luna Ianuarie au petrecut în Brașov următorii străini: Din America 1, Austria 78, Bulgaria 1, Franța 3, Germania 14, Grecia 1, Helveția 1, România 195, Rusia 1 și din Ungaria 434; în sumă 729. Dintre aceștia au locuit în hotel: »Calul alb« 12, »Continental« 45, »Coroană« 438 »Europa« 96, »Grand« 15, la »Jobi« Strada neagră 3, »Mielul alb« 16, »Villa Kerisch« 12, »Metropoli« 7, »Predeal« 1 și în case private 84.

Concertul societății filarmonice, va avea loc Mercuri în 11 Febr. n. în sala Redutei cu concursul virtuosoși la vioară, d-șoara Magdalena Moree din Dublin (Irland) Programul concertului compus din piese de ale maestrului Brahms. I. »Symphonia Nr. 2 D-dur a) Allegro non troppo; b) Adagio non troppo; c) Allegretto grazioso, quasi ardante; d) Allegro con spirito.

2. Concert D-dur pentru Violină și Orchester Allegro non troppo — Adagio — Allegro giocoso, ma non troppo vivace. 3. Quarta festiva academică. Bilete se află de vânzare la librăria Zeidner.

În panorama universală se vede săptămâna aceasta Berlinul, cu palatele imperiale și alte frumuseți ale capitalei germane, apoi Potsdam, Sanssouis etc. Atragem atenția publicului nostru asupra acestei panorame frumoase și instructive.

Apolo Bioscop. Marți și Mercuri, în 10 și 11 Februarie — Canalul Grande, (după natură în 2 acte). Cum și a găsit Alfons o soție, (umor în 2 acte). Distrusul Polidor, (umor). Cel mai frumos, și cel mai interesant șager din ssonul acesta: »Mireasa cu o sută de milioane«, (dramă criminală în 6 acte).

Luni în 16 Februarie la ora 6 și 8 seara se vor da 2 reprezentații de bine facere în favorul fondului acolora fără de lucru. Biletele cu reducere și biletele de favoare ale Apollului-Bioscop pentru aceste reprezentații nu sunt valabile.

Teatru, concerte și petreceri.

Inteligența română din Deva invită la concertul urmat de teatru ce se aranjază de »Reuniunea română de cătări Oraștie« cu concursul tenorului Ionel Rădulescu și al muzicel regimului 63 din Oraștie, în teatru oreș nesc din Deva Sâmbătă, 21 Februarie n. 1914. Venitul curat e d stonat în favorul bisericeii gr.-or. din Deva și a Reuniunii Femeilor Române din comitatul Hunedoarei.

Societatea de lectură Ioan Popasu. Desparțământul teologic-pedagogic (Caras-ba) aranjază Joi în 30 Ianuarie — 12 Februarie (SS. Trei Iera h) în amintirea fericitului Episcop Ioan Popasu în sala mare a hotelului »Pomul verde« o sedință festivă. Venitul curat este desinat pentru fondul de ajutare »Ioan Popasu«

Proprietar:
Tip A. Mureșianu: Brumise & Co.
Redactor responsabil:
Ioan Brodea.

„BANCA POPORALĂ”

casă de economii societate pe acții în Arpașul-inferior.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului „BANCA POPORALĂ”, casă de economii, societate pe acții în Arpașul-inferior, — prin aceasta se convoacă la

a V-a adunare generală ordinară,

ce se va ține în 22 Februarie st. n. 1914, la 11 oare a. m., în localul institutului cu următorul

Program:

1. Constituirea biroului pe baza §-lui 21 din statute.
2. Prezentarea bilanțului încheiat cu finea anului 1913 și a raportului direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
3. Absolutoriu direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
4. Impărțirea venitului curat conform propunerii direcțiunii.
5. Eventualele propuneri.

Direcțiunea.

„NÉPBANK”

takarékpénztár részvénytársaság Alsóárpáson.

Meghívó.

A „NÉPBANK” takarékpénztár részvénytársaság, 1914. évi február hó 22-én d. e. 11 órakor Alsóárpáson saját helyiségében

az V-ik évi rendes közgyűlését,

tartja, melyre a részvényeseket tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat.

1. A gyűlés alakulása az alapszabályzat 21 §-a alapján.
2. Az 1913 év végével lezárt mérlegszámlának és az igazgatósági és felügyelő bizottsági jelentés felolvasása.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése.
4. A tiszta nyereség felosztása az igazgatósági indítványi szerint.
5. Esetleges indítványok.

Az igazgatóság

ACTIVA—VAGYON. Contul Bilanț pe 1913—Mérleg számla 1913 évre PASIVE — TEBBER.

Casa în număr — Pénztárikészlet	1012 97	Capital — Alapitőke	20000 —
Cambii escontate — Lezámitott váltók	138332 39	Fond de rezervă — Tartalék alap*)	13674 15
Acții de banca — Bank részvények	600 —	Interese tranzitoare — Átmeneti kamatok	4230 20
Diverșii debitori — Adósek	325 20	„ epuneri — Betétek	55592 48
Mobiliar — Felszerelés	728 19	Reescont — Visszlezámitott váltók	41850 —
10% amortizare — 10% tör. leosztése a felsz.	71 82	Diverși creditori — Hitelesők	432 48
	655 37	Profit curat — Tiszta nyereség	5045 62
	140825 93		140825 93

Contul Profit și Perdore — Nyereség és veszteség számla

DEBIT — TARTOZIK. in 31 Dec. 1913 évi dec. 31-ével. CREDIT — KÖVETEL.

Interese — Kamatok : la depuneri — Betéti kamatok 3070 45 reescout — Visszlezámitott kamatok 4282 31	7352 76	Interese de escont — Lezámitolási k.	10636 71
Contribuțiuni: dare directă și arunc. — Adó és illoték . . . . . 1194 93 10% dare după depun. — 10% Tök. kam. adó 807 04	1501 97	Diverse venit. — Egyéb jövedelmek	5483 12
Spese: recvizite de scris, încălzit. etc. — Irásezközök, fűtés stb. . . . . 478 66 Marce de prezență — Jelenléti díjak . . . . . 208 — Salare — Fizetések . . . . . 1200 — Chirie — Házbér . . . . . 200 —	2146 66		
Amortizare: 10% din mobiliar — Leírás a felszerelésből . . . . . 72 82 Profit curat — Tiszta nyereség 5045 62			
	16119 83		16119 83

Arpașul-inferior (Alsóárpás), în 31 Decembrie 1913.

Membrii direcțiunii: — Igazgatósági tagok:

George Boeriu m. p. președinte. Basiliu Vasu m. p. cussar și membru în direcțiune.
Vasile I. Boeriu m. p. Gerasim Dobrin m. p. Vasile Comșe Bogdan m. p.
George Pop Vasu m. p. Aurel Vasu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere examinând conturile le-am aflat corecte. Alături de felügyelő bizottság jelen számlákat megvizsgálta és helyesnek találta.

Arpașul-inferior (Alsóárpás), la 31 Ianuarie 1914.

Gheorghe Codrea m. p. Georgiu G. N. Vasu m. p. Nicolae Toma Boeriu m. p. Dumitru Z. Dobrin m. p. președinte.

Propunerea Direcțiunii

referitor la împărțirea profitului curat de 5045 coroane 62 fileri.

1. Dividendă acționarilor 2% . . . . . C. 400—
2. Fondului de rezervă 8% . . . . . „ 372—
3. Tantiemă direcțiunii, comitetului de supraveghiere și funcționarilor 2% . . . . . „ 85 62
4. Supradividendă acționarilor . . . . . „ 600—
5. Supradividendă fondului de rezervă . . . . . „ 3325 85
6. La dispoziția direcțiunii spre scopuri de binefăceri 262 15

La oaltă C. 5045 62

Direcțiunea.

Az igazgatóság indítványa

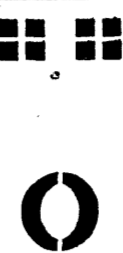
az 5045 koróna 62 fillér tiszta nyereség felosztására nézve.

1. A részvényeseknek oszt. 2% . . . . . K 400—
2. Tartalék alapnak 8% . . . . . „ 372—
3. Az igazgatóság, felügyelő bizottság és tisztviselőknak jutalék 2% . . . . . „ 85 62
4. A részv. osztalékon felül . . . . . „ 600—
5. A tartalék alapnak méghozzáadás . . . . . „ 3325 85
6. Az igazgatóság rendelkezésére, jótékonyági célokra 262 15

Összesen K. 5045 62

Az igazgatóság.

ATENȚIUNE.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. publicii că vând mobile ce le-am transportat în Hala de mărfuri (Podu bătușilor) Strada Hirșer Nr. 1, cu prețuri scăzute. Odae de dormit modern mobilată cu prețul de 540 K. Mobile pentru bucătărie, și prânzătoriu cu prețuri foarte scăzute. — Garantez pentru lucru bun și solid. — 50

JOSEF GRIM

Mechanic, tâmplărie pentru zidiri, instalații interne, BRAȘOV, Strada Lungă Nr. 115. — Telefon Nr. 16

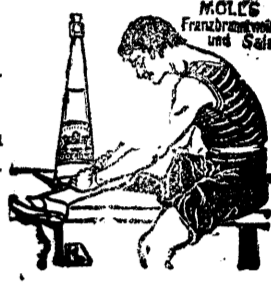
Prafurile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabilele, nu mai decât fiecare cutie este prevădută cu de mare asădare a lui A. MOLL și cu subsciberii sa. Prin efectul de lezare durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. MOLL în cava ge usăilor celor mai esențiale la stomac și pânțose, în contra căreilor și acidei a t-mac, constipațiunii eronice, suferinșii de fiot, congestiunii de sânge, haemoheloidar și a celor mai difuzite boale femeșii a lui acest medicament de oasă o răscărire ce creșce meru de mai multă deșină încoș. — Prețul unei cutii originale sigilate Ge-rone 2— Pașitacțiile se vor urmări de site judecătoreșce.

Franzbranntwein și sarealui Moll.

Varie-țit numărul deșit de-șce este foarte prevădută cu marea c. scutire și cu plumbul lui A. MOLL

Franzbranntwein-ul și sarea ceo foarte bine cu asădă ca un remediu popular cu deosebire șomș prin t-mac, amă durerile de goidin și reumatism și a altor t-mac de recedă.

Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2—

Săpun de copii a lui MOLL

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metoda cel mainou, pentru cult-vare, rețicată a pefei, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei buciții cor. — 40 b. Cășt buciții cor. 1 30

Fie-șce buciții de săpun, pentru copii este prevădută cu marca de apărare A. Moll. Trimțit-șce preșepăt prin Farmacia istul A. MOLL Wien, I. Teublaubm

a. și rez. furnitor a urșii imperiale — Șomand-șce prevădută cu etichetă — linie prin ru rupoș

La depozite să se ceșt anușt prepar-șce prevădută la isădăre și marca de apărare a lui A. MOLL

Depozit la Brașov: Carl Sohn t, farmacist. 43-44

Plept de miel

se capătă în fiecare zi proaspăt în restaurantul la „Sfatul vechi” (Alten Rathaus)

Târgul Grâului Nr. 3. Telefon Nr. 581.

Prețuri potrivite, beutur excelente, odăi curate, serviciu solid. Odăi separate pentru societăți mai mari și mici.

Cost în abonament cu cărțicele 20% scăzământ după lista de bucate. Bucătărie excelentă ardelenescă. Lunea căpățină de miel cu tarhon, porțiou 60 bani.

De o cercetare numeroasă se roagă

HANZ RÖMER birnăș.

Albituri și ghețe luerate de arestanți din temniță se capătă de tot ieftine în prăvălia Domnului

LŐFI GYŰLŐ

în SEPSISZENTGYÖRGY. — Intre altele:

- 1 cămașe p. femei dela K 130—250
- 1 cămașe p. bărbați dela K 230—370
- 1 corset „ „ „ K 180—250
- 1 p. ismene „ „ „ K 1— 3 20
- 1 p. ismene „ „ „ K 180—250
- 1 cămașe de dormit „ K 250—350

Se restituie bani pentru articoll necerășpuzători.

Faeți o încercare!

Automobil de închiriat pentru curse mai mici sau mai mari la

Mihail Mooser

BRAȘOV, str Portii Nr. 39.

Telefon 854. 15-30.

Depart de ocrotire încercășt de Minister Pregătește în atelierul propriu Haine de Domni din stoffe moderne și norluăteri de primul rang ne indigene. Confectionale de mantale englezești pentru dame și costumuri. 27-50 Pentru studenși și orășeni prețuri moderate. Comande din provincie se execută, fără a lua măsură cu garanție.

TIPARUL TIPOGRAFIC A. MUREȘANU LR. NISON & COMP BRAȘOV.